

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 27.05.1981, sp. zn. 7 Co 4/81, ECLI:CZ:NS:1981:7.CO.4.1981.1

Číslo: 15/1982

Právní věta: Ak orgán sociálneho zabezpečenia neuložil príjemcovi dávky a organizácii právoplatne svojím rozhodnutím povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu, nie je daný zákonný predpoklad pre ich vzájomné vyrovnanie v zmysle ustanovenia § 113, veta druhá zákona č. 121/1975 Zb.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 27.05.1981

Spisová značka: 7 Co 4/81

Číslo rozhodnutí: 15

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení před soudem, Rozhodnutí jiných orgánů, Sociální zabezpečení

Předpisy: 121/1975 Sb. § 113

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Navrhujúca organizácia sa voči odporkyni domáhala zaplata sumy 21 980,- Kčs. Uvádza, že odporkyňa, ktorá je jej pracovníčka, zatajila, že poberá vdovský dôchodok a Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave predpísal navrhujúcej organizácii z dôvodu neprávom vyplatenej dávky k náhrade uvedenú sumu. Preplatok vznikol za obdobie od septembrovej splátky dôchodku v roku 1971 až do dôchodkovej splátky v mesiaci decembri 1976. Navrhujúca organizácia vzniknutý preplatok uhradila. Keďže vznik preplatku zavinila výlučne odporkyňa, vznikol u nej takto neoprávnený majetkový prospech, ktorý je povinná vydať.

Okresný súd v Lučenci uznesením zastavil konanie o tomto návrhu a vec postúpil Krajskému súdu v Banskej Bystrici. Poukázal na to, že spory o vzájomné vyrovnanie preplatkov medzi organizáciou a požívateľom dávky má rozhodovať v zmysle ustanovenia § 113 zákona č. 121/1975 Zb. krajský súd.

Krajský súd v Banskej Bystrici svojím rozsudkom rozhodol o tomto návrhu v časti smerujúcej k vzájomnému vyrovnaní medzi organizáciou a príjemcom dávky za obdobie od septembra 1971 do decembra 1975 tak, že návrh odstúpil Okresnému súdu v Lučenci na konanie a rozhodnutie; pokiaľ návrh smeroval k vzájomnému vyrovnaní preplatku medzi účastníkmi za čas 1. 1. do 31. 12. 1976, návrh zamietol. V dôvodoch uviedol, že krajský súd nie je príslušný na prejednanie a rozhodovanie sporu v tej časti, pokiaľ sa navrhujúca organizácia domáha na odporkyni úhrady vzniklého preplatku za obdobie od septembra 1971 do konca mesiaca decembra 1975. Poukázal na ustanovenie § 113 zákona č. 121/1975 Zb. o spoločnej zodpovednosti príjemcu dávky a organizácie, ktoré možno

vzťahovať len na preplatky na dávkach, ku ktorým došlo za účinnosti zákona č. 121/1975 Zb., teda po 1. 1. 1976. Tú časť rozsudku, ktorou bola žaloba zamietnutá, odôvodnil poukazom na existujúce uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. 6. 1978 č. k. 16 C 82/78-9. Týmto uznesením totiž na návrh odporkyne ako navrhovateľky bolo zrušené rozhodnutie Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave z 2. 2. 1978 č. 255 828 112, ktorým predpísal odporkyni k náhrade sumu 5880,- Kčs z titulu preplatku na jej vdovskom dôchodku vzniknutého za čas od januára 1976 do konca decembra 1976. Rozhodnutie bolo zrušené z toho dôvodu, že nebolo zistené zavinenie poberateľky dávky na vzniknutom preplatku.

Proti výroku rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorým bol návrh zamietnutý, podala navrhujúca organizácia odvolanie a domáhala sa, aby odvolací súd rozsudok zmenil a zaviazal odporkyňu na zaplatenie sumy 5 880,- Kčs s prísl. Uviedol, že odporkyňa nehlásením skutočnosti, že ako vdova poberá vdovský dôchodok zapríčinila, že sa nepodávala potrebné hlásenia o jej zárobkoch pre prípadné krátenie jej vdovského dôchodku pre súbeh s príjmom zo zárobkovej činnosti. Okrem toho odporkyni vdovský dôchodok neprislúchal, pretože v čase smrti jej manžela nežila s ním v spoločnej domácnosti. Táto skutočnosť bola v podniku známa, avšak to, že poberá vdovský dôchodok, vyšlo najavo až v roku 1976.

Najvyšší súd SSR potvrdil rozsudok krajského súdu v Banskej Bystrici vo výroku napadnutom odvolaním navrhujúcej organizácie.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 113 zákona č. 121/1975 Zb. ak sa dávka poskytla neprávom alebo vo vyššej výmere, než patrila, zavinením príjemcu dávky (§ 62 ods. 2 zákona č. 121/1975 Zb.) aj organizácie (§ 112 ods. 1 tohto zákona), zodpovedajú za vrátenie neprávom vyplatenej sumy príjemca dávky a organizácia spoločne a nerozdielne. Príjemca dávky a organizácia sa navzájom vyrovnávajú podľa miery zavinenia. Z vety prvej uvedeného zákonného ustanovenia teda vypláva spoločná a nerozdielna zodpovednosť príjemcu dávky a organizácie. Tato solidárna zodpovednosť je daná zo zákona. 1)

Predpokladom aplikácie ustanovenia § 113 zákona č. 121/1975 Zb. je však vydanie rozhodnutia orgánu sociálneho zabezpečenia o zodpovednosti organizácie i príjemcu dávky. Pritom každý z týchto zodpovedných subjektov sa môže domáhať preskúmania zákonnosti voči nemu vydaného rozhodnutia v samostatnom konaní podľa ustanovenia § 244 a nasl. O. s. p. Mieru zavinenia v tom zmysle, ako sa každý z týchto zodpovedných subjektov podieľal na vzniku preplatku, pokiaľ by sa sami o tom nedohodli, určí súd v osobitnom konaní, v ktorom už nemožno preskúmať zákonnosť rozhodnutia vydaného orgánom sociálneho zabezpečenia o určení zodpovednosti za preplatok (pozri č. 1/1978 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, str. 19 a 20).

Spoločná a nerozdielna zodpovednosť dôchodcu i organizácie vyplýva teda zo zákona a prichádza do úvahy až po vydaní rozhodnutia orgánu sociálneho zabezpečenia o zodpovednosti za preplatok voči príjemcovi dávky a voči zamestnávateľskej organizácii.

V prejednávanej veci Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave vydal rozhodnutie z 2. 2. 1978, ktorým predpísal odporkyni ako príjemkyni dávky k náhrade sumu 5880,- Kčs z dôvodu preplatku na vdovskom dôchodku. Príjemkyňa dávky vtedy podala návrh na preskúmanie uvedeného rozhodnutia a uvádzala, že preplatok nezavinila. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd prvostupňový zrušil uvedené rozhodnutie Úradu dôchodkového zabezpečenia uznesením z 27. 6. 1978 č. k. 16 C 82/78-9, keď pokladal za dokázané, že navrhovateľka preplatok nezavinila. Týmto uznesením bolo teda zrušené rozhodnutie orgánu sociálneho zabezpečenia o povinnosti odporkyne nahradiť vzniklý preplatok z dôvodov zavinenia. Žiadne iné rozhodnutie o povinnosti odporkyne nahradiť preplatok vydané nebolo. Ostalo tu právoplatné rozhodnutie orgánu sociálneho zabezpečenia voči

zamestnávateľskej organizácii, teda voči navrhovateľke v prejednávanej veci.

Ako však už bolo uvedené, je predpokladom použitia ustanovenia § 113 zákona č. 121/1975 Zb. rozhodnutie orgánu sociálneho zabezpečenia o zodpovednosti organizácie a príjemcu dávky. Keďže tu nie je právoplatné rozhodnutie o povinnosti odporkyne zaplatiť preplatok na dávke, nie je tu daná ani spoločná zodpovednosť príjemcu dávky a zamestnávateľskej organizácie a v dôsledku toho chýbajú podmienky pre vzájomné vyrovnanie organizácie a príjemcu dávky podľa miery zavinenia v zmysle vety druhej ustanovenia § 113 zákona č. 121/1975 Zb. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku napadnutom odvolaním ako vecne správne potvrdil.

1) Porov. k tomu však č. 1/1978 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, str. 19, predposledný odsek.